

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 20.3.2006
COM(2006) 129 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Atšķirību izlīdzināšana platjoslas pakalpojumu jomā

{SEC(2006) 354}
{SEC(2006) 355}

SATURA RĀDĪTĀJS

1.	Ievads	3
2.	Kāpēc ir svarīgi izmantot platjoslu?.....	4
3.	Atšķirības platjoslas pakalpojumu jomā – ģeogrāfiskā šķirtne.....	5
3.1.	Atšķirību apmērs	5
3.2.	Jaunās dalībvalstis	6
3.3.	Tehnoloģiskie risinājumi.....	6
4.	Pašreizējā rīcība	7
4.1.	Politikas process.....	7
4.2.	Valsts iejaukšanās pamatojums.....	8
4.3.	Pieejamie instrumenti.....	8
5.	Secinājumi.....	10

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Atšķirību izlīdzināšana platjoslas pakalpojumu jomā

1. IEVADS

Jaunu tehnoloģiju attīstība un izmantošana būtiski ietekmē Eiropas ekonomikas dinamismu. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) arvien pieaugošajam piedāvājumam un pieprasījumam ir svarīga nozīme atjauninātās Lisabonas stratēģijas¹ izaugsmes un nodarbinātības mērķu īstenošanā.

Piekļuve ātrdarbīgam internetam, izmantojot „platjoslas” savienojumu, paver plašas iespējas un ir konkrēts pierādījums „informācijas sabiedrības” piedāvātajām priekšrocībām. Platjoslas savienojuma izmantošana ir tik izdevīga, ka tā pieejamības nodrošināšana ir jautājums, kas jārisina steidzīgi. Platjoslas savienojuma nepietiekama pieejamība ir viens no aspektiem vispārīgākā problēmā, ko mēdz dēvēt par „digitālo šķirtni”, tādējādi apzīmējot iedzīvotāju, uzņēmumu un teritoriju atšķirīgās iespējas piekļūt IKT un izmantot tās.

Paziņojumā uzmanība pievērsta galvenokārt *teritoriālajām* atšķirībām attiecībā uz platjoslas piekļuvi. Tā mērķis ir vērst valdību un visu līmeņu iestāžu uzmanību uz šo atšķirību nozīmīgumu un bažām par piemērotu platjoslas pakalpojumu trūkumu Eiropas Savienības mazāk attīstītajos apgabalos. Paziņojumā īstenota viena no prioritātēm, kas paredzētas i2010 iniciatīvā – Eiropas izaugsmes un nodarbinātības iniciatīvā².

Analīze pamatota uz slēdzieniem, kas izklāstīti foruma par digitālo šķirtni izstrādātajā ziņojumā³, par kuru līdz 2005. gada 16. septembrim notika sabiedriskā apspriešana. Paziņojumā izvērtēts progress platjoslas piekļuves pieejamības jomā 2003. un 2004. gadā ES 15 valstīs, kā arī Norvēģijā un Islandē. Dati par jaunajām dalībvalstīm vēl nav pieejami.

Pamatojoties uz sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtajām piezīmēm, šajā paziņojumā noteikti vairāki instrumenti, ko varētu izmantot, lai uzlabotu platjoslas pakalpojumu pieejamību vietējā mērogā. Paziņojumā izteikts aicinājums visām ieinteresētajām personām gan valsts, gan privātajā sektorā pievērst vislielāko uzmanību šīs nozīmīgās sakaru infrastruktūras attīstībai, un dalībvalstis tiek mudinātas turpināt valsts platjoslas tehnoloģiju stratēģiju piemērošanu, kā arī attiecīgā gadījumā pastiprināt šīs stratēģijas. Komisija savukārt veiks vairākus pasākumus, lai padarītu attiecīgo informāciju vieglāk pieejamu un veicinātu labākās pieredzes apmaiņu.

Platjoslas pakalpojumu pieejamības ģeogrāfiskā digitālā šķirtne ir tikai viens no plašāka sociālās un ekonomiskās attīstības jautājuma aspektiem. Tam nepieciešami uz pieprasījumu vērsti pasākumi, ar ko veicina prasmes, pieejamību, tiešsaistes pakalpojumu izmantošanu u.c.

¹ „Laiks pārslēgt ātrumus”. Eiropas Komisijas 2006. gada progressa ziņojums par izaugsmi un darba vietām: http://europa.eu.int/growthandjobs/index_en.htm

² KOM(2005) 229.

³ Pieejams http://europa.eu.int/information_society/eeurope/i2010/digital_divide/index_en.htm

Komisija risina šos jautājumus i2010 iniciatīvas kontekstā, kā arī ar struktūrfondu un lauku attīstības fondu palīdzību.

2. KĀPĒC IR SVARĪGI IZMANTOT PLATJOSLU?

Internets ir viens no mūsdienu vissvarīgākajiem jauninājumiem. Tas dod būtiskas priekšrocības ekonomikai un sabiedrībai⁴. Platjoslas ietekme ir sākusies tikai pirms neilga laika, un precīzu šīs ietekmes apjomu ir grūti noteikt. Tomēr ir skaidrs, ka iespēja pārraidīt informāciju lielā ātrumā un ar dažādu platformu starpniecību ir būtisks faktors jaunu preču izveidē un pakalpojumu attīstībā.

Platjoslas izmantošana dod iespēju izstrādāt jaunus lietojumus un uzlabot esošos. Tā veicina ekonomikas izaugsmi, radot jaunus pakalpojumus un paverot jaunas ieguldījumu un darba vietu radīšanas iespējas. Platjoslas izmantošana arī paaugstina daudzu pašreizējo procesu ražīgumu, kas ļauj paaugstināt algas un gūt labāku atdevi no ieguldījumiem. Valdības visos līmeņos atzinušas, ka platjoslas izmantošana varētu ietekmēt ikviena ikdienas dzīvi, un apņemušās nodrošināt, lai platjoslas izmantošanas priekšrocības būtu pieejamas visiem⁵.

Ilgtermiņa noturības nodrošināšanai attālos un lauku apgabalos nepieciešama stratēģiska pieeja informācijas sabiedrības attīstībai. Platjoslas pakalpojumu pieejamība ir svarīgs elements, lai palīdzētu vietējām pašvaldībām piesaistīt uzņēmējdarbību, izveidotu tāldarba iespējas, nodrošinātu veselības aprūpi, uzlabotu izglītību un valsts iestāžu pakalpojumus. Tā nodrošina būtisku iespēju piekļūt informācijai. Varētu minēt šādus piemērus.

Tālmedicīna un e-veselība. Tālmedicīnas un e-veselības lietojumprogrammu izmantošana dod iespēju iedzīvotājiem saņemt pakalpojumus savā dzīves vietā, neraugoties uz laiku un attālumu. Lauku slimnīcās var izmantot platjoslas piekļuvi, lai iepazītos ar to pašu medicīnas informāciju, kas pieejama pilsētu medicīnas centros. Tiešsaistē var veikt medicīnas preču iepirkumus, uzglabāt datus par receptēm un citu elektronisku informāciju. Ir iespējama elektroniska uzraudzība, kas dod svarīgas priekšrocības automatizētas dzīves vides izveidē.

e-pārvalde. Platjoslas izmantošana uzlabo e-pārvaldes pakalpojumu iespējas un sekmē labāku sadarbību starp pārvaldes iestādēm, kā arī vienkāršo iedzīvotāju un uzņēmēju piekļuvi tām. Tā veicina augstas kvalitātes pakalpojumu izveidi un var paaugstināt organizatorisko darbību, kā rezultātā palielinās valsts pārvaldes iestāžu efektivitāte.

Izglītība. Platjoslas izmantošana nostiprina mūžizglītības procesu un dod iespēju saņemt izglītību, ko kvalificēti pasniedzēji nodrošina reālā laikā, apgabalos, kuros apmācība var nebūt pieejama. Studenti var piekļūt alternatīviem izglītības resursiem un izmantot jaunus izglītojošā satura veidus. Tiek padarīta iespējama video konferences rīkošana un veicināta sadarbība starp izglītības iestādēm.

Lauku attīstība. Lauku apgabalos platjoslas izmantošanai ir būtiska nozīme, nodrošinot lauku saimniecībām un uzņēmējiem piekļuvi valsts un starptautiskajiem tirgiem. Tā sekmē lauku apgabalu ekonomikas attīstību, veicinot e-uzņēmējdarbību, jo īpaši lauku saimniecību un

⁴ M. O'Mahony un B. Van Ark, „EU productivity and competitiveness: An industry perspective”, http://www.gdcd.net/pub/EU_productivity_and_competitiveness.pdf.

⁵ „Eiropas pieslēgšana ātras darbības internetam: valstu platjoslas tehnoloģiju stratēģijas”, KOM(2004) 369.

pārtikas nozarē. Ar tās palīdzību iespējams sekmēt dažādošanu, padarot lauku apgabalus piesaistošākus un uzlabojot tirgus iespējas tādiem produktiem un pakalpojumiem kā lauku tūrisms un lauku ērtības. Ciematu IKT iniciatīvas, kas pamatotas uz platjoslas centrmezglu izmantošanu, var nodrošināt rentablu pieeju pakalpojumu sniegšanai uzņēmumos un vietējās pašvaldībās.

3. ATŠKIRĪBAS PLATJOSLAS PAKALPOJUMU JOMĀ – ĢEOGRĀFISKĀ ŠKIRTNE

3.1. Atšķirību apmērs

Pieprasījums pēc platjoslas pakalpojumiem dzīvojamajos namos ES strauji palielinās. Pēdējos divos gados platjoslas piekļuves līniju skaits ir gandrīz divkāršojies. 2005. gada oktobrī ES 25 valstīs bija apmēram 53 miljoni savienojumu, tādējādi izplatības rādītājs aptvēra 11,5 % iedzīvotāju un aptuveni 20 % mājsaimniecību. Šo attīstību galvenokārt virzīja tirgus apstākļi un veicināja konkurences pieaugums.

Platjoslas piekļuvi var nodrošināt, izmantojot dažādas platformas: telefona un kabeļu vadus, bezvadu savienojumus, optiskās šķiedras kabeļus, satelītu un elektroenerģiju. Ciparu abonentlīnija (DSL) ir galvenā piekļuves tehnoloģija ES. Tās daļa kopējā platjoslas pakalpojumu tirgū arvien pieaug un veido 80 % no kopējā platjoslas līniju skaita. Kabeļa modems ir otra izplatītākā tehnoloģija, veidojot 18 % tirgus daļu. Citas tehnoloģijas veido aptuveni 2 % tirgus daļu.

Neskatoties uz platjoslas savienojumu skaita vispārējo pieaugumu, piekļuve attālos un lauku apgabalos vēl arvien ir ierobežota, jo zema iedzīvotāju blīvuma un lielu attālumu dēļ izmaksas ir augstas. Reta apdzīvotība ierobežo apjomradītu ietaupījumu iespējas, rada zemāku pieprasījumu un samazina paredzamo atdevi no ieguldījumiem. Attālo apgabalu nošķirtība bieži vien nosaka nepieciešamību lielākā attālumā veidot savienojumus no vietējo sakaru operatora līdz telpām un pamattīklam. Komerciāli apsvērumi bieži vien izrādās nepietiekami, lai veicinātu ieguldījumus platjoslas attīstībā šajos apgabalos. Pozitīvais aspekts ir tas, ka tehnoloģiski jauninājumi samazina izvēršanas izmaksas.

Tādējādi platjoslas pārklājums 2004. gadā ievērojami palielinājās, tomēr 2005. gada janvārī vēl arvien saglabājās būtiskas atšķirības starp pilsētām un lauku apgabaliem ES 15 dalībvalstīs (kopā ar Norvēģiju un Islandi)⁶. Gada sākumā DSL pārklājums aptvēra aptuveni 85 % mājsaimniecību salīdzinājumā ar 80 % iepriekšējā gadā⁷. Ņemot vērā šīs piekļuves tehnoloģijas pārsvaru, DSL pieejamība var būt labs rādītājs, lai novērtētu vispārējo platjoslas pieejamību⁸.

Mājsaimniecības ar platjoslas piekļuvi galvenokārt atrodas pilsētās un piepilsētu teritorijās. 2005. gada janvārī DSL pārklājums aptvēra tikai aptuveni 62 % mājsaimniecību lauku

⁶ Salīdzināmi dati par pārklājumu jaunajās dalībvalstīs vēl nav pieejami.

⁷ DSL pārklājums norāda iedzīvotāju procentuālo daļu atkarībā no DSL vajadzībām aprīkoti komutatoriem. Nosakot DSL pārklājumu, tajā iekļauti arī iedzīvotāji un uzņēmumi, kas atrodas pārāk tālu no komutatoriem, lai tos praktiski būtu iespējams sasniegt, tādējādi novērtējums pārsniedz faktisko pārklājumu.

⁸ Vispārīgāk ņemot, vismaz 4,7 miljoni iespējamo lietotāju varētu tikt izslēgti, komerciāli izvēršot platjoslas pakalpojumus 2013. gadā. Sk. 1. pielikuma 17. zemsvītras piezīmi.

apgabalos. Turklāt šajos apgabalos tikai apmēram 8 % mājsaimniecību ir platjoslas savienojuma abonenti salīdzinājumā ar vidējo rādītāju 18 % pilsētās.

Lauku apgabali atpaliek no pilsētām arī savienojuma ātruma ziņā. Lejupielādes ātrums no 144 kbps līdz 512 kbps pēdējos divos gados ir bijis visizplatītākais lauku apgabalos. Pilsētās un piepilsētu teritorijās vidējais ātrums ir no 512 kbps līdz 1 000 kbps. Ja pilsētās vērojama izteikta tendence palielināt joslas platumu, tad lauku apgabalos ātrums galvenokārt paliek nemainīgs. Šo atšķirību izraisa vājāks tehnoloģiskais sniegums lielo attālumu un konkurences trūkuma rezultātā. Lēnāks ātrums var ierobežot platjoslas piekļuves ieviešanu lauku apgabalu uzņēmumos un mājsaimniecībās, nedodot iespēju pilnībā izmantot visas multivides priekšrocības.

Lai gan savienojumu skaits strauji palielinās, tomēr visos apgabalos vēl arvien ir vērojamas lielas atšķirības starp platjoslas pārklājuma pieejamību un tā izmantošanu. Mazāk attīstītajos rajonos tādas iezīmes kā mazāki ienākumi un zemāks izglītības līmenis var kavēt pieprasījumu, pat ja piekļuve ir pieejama. Komisijas izvērtēs šo jautājumu gada pārskata ziņojumos par i2010 iniciatīvu.

3.2. Jaunās dalībvalstis

Salīdzināmi dati par platjoslas pārklājumu jaunajās dalībvalstīs vēl nav pieejami. Platjoslas pakalpojumu tirgus attīstība ir tikko sākusies, un to ierobežo mazāks personālo datoru skaits un telefona līniju izplatība. Tomēr dažās valstīs ir ievērojami izvērsts TV kabeļu tīkls, kas ir nozīmīga alternatīva telefona centrāļu modernizācijai.

Lai gan ES 15 valstīs platjoslas pakalpojumu izvēršana galvenokārt notiek, modernizējot esošos tīklus, tomēr jaunajās dalībvalstīs paredzams atšķirīgs attīstības modelis. Šajās valstīs biežāk vērojama lēna piemērošanās tirgus apstākļiem nekā tirgus nepilnības. Turklāt ir vērojama izteikta tendence attīstīt mobilo nevis fiksēto telefonu tīklu. Lietotāji iespēju robežās varētu saglabāt fiksētās līnijas interneta piekļuvei, tomēr bezvadu pakalpojumu attīstībai, iespējams, būs svarīgāka nozīme platjoslas pakalpojumu sniegšanā.

3.3. Tehnoloģiskie risinājumi

Platjoslas pakalpojumus var sniegt, izmantojot dažādas sakaru tīklu tehnoloģiju („platformu”) kombinācijas. Tehnoloģijas var balstīties gan uz fiksētu, gan uz radiopārraides infrastruktūru, un tās var aizstāt vai papildināt cita citu atkarībā no konkrētiem apstākļiem. Katrai tehnoloģijai ir īpašas iezīmes, un tās atšķirīgi ietekmē vispārējo tīkla kapacitāti un jaudu⁹.

Tehnoloģiju jauninājumi veicina esošo tehnoloģiju izplatību un uzlabo to sniegumu, ieviešot tirgū jaunas platformas un samazinot to minimālo darbības lielumu, tādējādi veicinot apjomradītus ietaupījumus.

Pasīvās infrastruktūras inženierbūvniecības izmaksu ietaupījumu var panākt ar IKT, energoapgādes, ūdensapgādes vai transporta infrastruktūru būvniecības sinerģiju.

Interesanta attīstības tendence ir jaunu, īpaši lauku apgabaliem piemērotu bezvadu platformu izveidošana. Tomēr šajā gadījumā nepieciešams, lai būtu pieejams pietiekams frekvenču

⁹ Tehnoloģiju detalizēts raksturojums atrodams foruma par digitālo šķirtni izstrādātā ziņojuma 2. nodaļā.

spektrs, kas savukārt padara svarīgāku virzību uz efektīvākiem un elastīgākiem šā ierobežotā resursa pārvaldības veidiem¹⁰.

Optimālais tehnoloģiju apvienojums atkarīgs no katras atsevišķas vietas konkrētām iezīmēm. Tehnoloģiju izmaksas mainās atkarībā no potenciālo lietotāju skaita, no attāluma starp dzīvojamām telpām un pārraides iekārtu atrašanās vietu, kā arī no atvilces maršrutēšanas pieejamības. Reti apdzīvotā, nomaļā apgabalā labākais risinājums varētu būt bezvadu piekļuve, turpretī mazpilsētā būtu vajadzīga vadu līnija. Dažiem radiopārraides risinājumiem vajadzīga redzamības līnija, ko ne vienmēr var nodrošināt kalnainos apvidos.

Neviena atsevišķa tehnoloģija nenodrošinās vislabāko savienojumu visos apstākļos. Optimālo rezultātu bieži var panākt, apvienojot dažādas tehnoloģijas un risinājumus. No tā var secināt, ka vislabāko risinājumu var rast vienīgi vietējos apstākļos. Ieguldījumi jāveic un izvēle jāizdara, pamatojoties uz faktisko pieejamību un pieprasījumu.

4. PAŠREIZĒJĀ RĪCĪBA

4.1. Politikas process

Komisija vairākkārt ir uzsvērusi jautājumu par ģeogrāfisko digitālo šķirtni¹¹. Valsts iejaukšanās svarīgums attiecībā uz apgabaliem, kur pakalpojums nav pietiekami nodrošināts, tika uzsvērts paziņojumā „eEiropa 2005”¹², jo īpaši norādot, ka struktūrfondi varētu būt liela nozīme, lai nodrošinātu platjoslas piekļuvi mazāk attīstītos reģionos. Valsts finansējuma pieejamība un tā atbilstība valsts atbalsta noteikumiem tika precizēta 2003. gada jūlijā publicētajās Komisijas „Pamatnostādnēs par struktūrfondu izmantošanas kritērijiem un nosacījumiem attiecībā uz elektroniskajiem sakariem”¹³.

„eEiropa 2005” kontekstā un pamatojoties uz pārrunām telekomunikāciju padomēs, 15 dalībvalstis 2003. gadā ieviesa valsts platjoslas tehnoloģiju stratēģijas. Piecas jaunās dalībvalstis pēc tam ir pieņēmušas līdzīgus dokumentus. Visās stratēģijās atzīta konkurences nozīme privāto ieguldījumu virzībā. Tomēr tirgus nepilnību gadījumā valstu stratēģijās atzīts, ka valdībai jārīkojas, lai nodrošinātu pārklājumu un ieviestu atbalsta programmas. Pašreizējās iniciatīvas vērstas gan uz tirgus piedāvājuma, gan pieprasījuma daļu, lai veicinātu aplūgta attīstību, kur labāka satura un pakalpojumu izstrāde atkarīga no infrastruktūras izvērsšanas un otrādi. Dažas no šīm stratēģijām ir nesen pārskatītas, lai precizētu to mērķus.

Iniciatīvas parasti koordinē valsts mērogā, lai gan tās īsteno reģionālā un vietējā mērogā. Forumā par digitālo šķirtni izstrādātais ziņojums, kas paredzēts Baltajā grāmatā par kosmosu¹⁴, atklāja sabiedrisku apspriešanu par to, vai valsts iejaukšanās būtu vēlama. Tajā sīki izklāstītas alternatīvo tehnoloģiju izmaksas un darbība, kā arī sniegti pašreizējo iniciatīvu piemēri. Sabiedriskajā apspriešanā apstiprinājās, ka vietējās/reģionālās un valsts iestādes, kā arī uzņēmēji un dažādas asociācijas uzskata, ka šis jautājums ir svarīgs. Šā paziņojuma pielikumā pievienots sabiedriskās apspriešanas rezultātu visaptverošs kopsavilkums.

¹⁰ Komisija 2005. gada 29. septembrī iesniedza jaunu stratēģiju radiofrekvenču spektra optimālai izmantošanai Eiropā. Sk. KOM(2005) 400, KOM(2005) 411 un KOM(2005) 461.

¹¹ KOM(2003) 65, KOM(2003) 673, KOM(2004) 61, KOM(2004) 369, KOM(2004) 380.

¹² KOM(2002) 263.

¹³ Pieejamas http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/working/sf2000_en.htm.

¹⁴ KOM(2003) 673.

4.2. Valsts iejaukšanās pamatojums

Visos pārvaldības līmeņos veikti pasākumi var veicināt pārklājuma palielināšanu apgabalos, kur pakalpojums nav pietiekami nodrošināts. Tomēr tirgus nepilnību novērtēšana ir sarežģīts uzdevums, jo īpaši, ja ir neskaidrības par platjoslas piekļuves izvēršanas tempu. Tādējādi valsts iejaukšanās sniegtajām priekšrocībām jābūt skaidrām un būtiskām, lai kompensētu riskus un nevēlamas sekas. Viens no riskiem ir, ka, izvēloties konkrētas tehnoloģijas vai nosakot konkrētus pakalpojumus, dažas valsts programmas var kavēt tehnoloģiju attīstību. Pastāv arī risks, ka valsts iejaukšanās var izraisīt konkurences traucējumus un ietekmēt komerciāla rakstura motivāciju veikt ieguldījumus. Visbeidzot, ņemot vērā šobrīd pastāvošās atšķirības starp pārklājuma pieejamību un tā izmantošanu, lietotāji varbūt vienkārši nevēlas izmantot šo tehnoloģiju.

Visi šie riski jānovērtē, izstrādājot ar platjoslas piekļuvi saistītas iniciatīvas, tādas kā pieprasījuma veicināšana un apkopošana, atbalstu un aizdevumu programmas, pašvaldību iniciatīvas un konkurence, u.c. Veicot šādu analīzi, politikas veidotājiem pastāvīgi un savlaicīgi jāpārskata uzticami dati par platjoslu. Kartēšanas infrastruktūras pieejamība ir īpaši svarīga.

Vietējās pašvaldības vislabāk spēj vākt vietējo informāciju un apkopot datus par vietējo pieprasījumu pēc platjoslas pakalpojumiem. Tās pārzina vietas topogrāfiju un var noteikt optimālo tehnoloģiju apvienojumu. Tās var veicināt vietējo pakalpojumu attīstību vai uzsākt izmēģinājuma projektus, lai izpētītu jaunas tehnoloģijas. Tās var atbalstīt tādas lielaudas infrastruktūras izvēršanu, kas var izturēt laika pārbaudi un ir atvērta konkurētspējīgiem pakalpojumu sniedzējiem ar nediskriminējošiem noteikumiem.

Visbeidzot, vietējās/reģionālās iestādes vislabāk spēj plānot platjoslas projektus, kuros ņemtas vērā vietējās vajadzības un tehnoloģiskās prasības. Valstu platjoslas pakalpojumu stratēģijas jānostiprina, tajās iesaistot un atspoguļojot vietējās vajadzības. Tā kā projekti ir izklaidēti, tad labākās pieredzes apmaiņas uzlabošana dotu ievērojamu labumu vietējām un reģionālajām iestādēm.

4.3. Pieejamie instrumenti

Efektīvu politikas instrumentu izstrādāšana un īstenošana, lai labotu tirgus nepilnības vai papildinātu tirgu ietekmējošo faktoru darbību, ir sarežģīts uzdevums. Tomēr ES mērogā jau ir pieejami vairāki šādi instrumenti.

i) Elektroniskos sakarus reglamentējošo noteikumu īstenošana. Platjoslas pakalpojumi visstraujāk attīstās liberalizētos tirgos. Tādēļ konkurences veicināšana ir vislabākais veids, kā paātrināt tirgus attīstību. Bez tam, ņemot vērā bezvadu risinājumu svarīgumu lauku apgabalos, labāk koordinēta ES radiofrekvenču spektra politika varētu paaugstināt saskaņošanu un veicināt platjoslas pakalpojumu attīstību.

1. pasākums. Dalībvalstis pilnībā īsteno elektroniskos sakarus reglamentējošos noteikumus, lai paplašinātu brīvu piekļuvi un veicinātu konkurences ienākšanu lauku apgabalos. Attiecībā uz frekvenču spektru Komisija kopā ar dalībvalstīm strādā, lai saskaņotu tehniskos nosacījumus platjoslas bezvadu piekļuves lietojumu izmantošanai ES ar mērķi nostiprināt vienoto tirgu un veicināt novatorisku tehnoloģiju ieviešanu.

ii) *Valsts finansējums.* Jo vairāk palielinās valsts atbalsts platjoslas iniciatīvām, jo skaidrāk kļūst redzams, ka valsts iejaukšanās varētu paātrināt platjoslas izvēršanu mazāk rentablos apgabalos, ar brīvas piekļuves prasību nodrošinot, ka konkurence nākotnē saglabāsies.

2. *pasākums.* Apgabalos, kur pakalpojums nav pietiekami nodrošināts, jāturpina attīstīt tādi valsts iejaukšanās veidi kā atbalsti un aizdevumi, bieži vien izmantojot valsts un privātās partnerības. Dalībvalstīm atbilstīgi konkurences noteikumiem un tehnoloģiskās neitralitātes prasībām jāizpēta, kādus fiskālos stimulus varētu piedāvāt abonentiem.

iii) *Valsts atbalsti un konkurences politika.* Valsts iejaukšanās var izraisīt konkurences traucējumus, un tiesību aktos par valsts atbalstu paredzēts svarīgu noteikumu kopums tās aizsardzībai. Ja plānots piešķirt valsts atbalstu, par šo projektu jāpaziņo Eiropas Komisijai. Komisija tad novērtēs tā atbilstību Līguma noteikumiem. Jau pieņemti vairāki lēmumi par valsts finansētiem platjoslas projektiem lauku un attālos apgabalos, pret kuriem Komisijai nebija iebildumu. Šo lēmumu kopsavilkums atrodams foruma par digitālo šķirtni izstrādātā ziņojuma 3. nodaļā un 3. pielikumā. Brīvas piekļuves infrastruktūras izvēršana, ko nosaka atbilstīgi tehnoloģiskās neitralitātes prasībām un vada neatkarīga struktūra, šķiet visiedarbīgākais risinājums efektīvas konkurences veicināšanai.

3. *pasākums.* Komisija turpinās izskaidrot un izplatīt tās praksi, lai sniegtu norādījumus par valsts atbalsta noteikumiem, kas piemērojami platjoslas projektiem.

iv) *ES finansējums – struktūrfondi un lauku attīstības fonds.* Struktūrfondi un lauku attīstības fonds ES mērogā veicina attīstību atpaliekošajos reģionos un lauku apgabalos. Atjauninot Lisabonas procesu, Komisija ierosināja, lai no struktūrfondi atbalstītās programmas tiktu vērstas uz ieguldījumiem zināšanās. Jo īpaši attālos un lauku apgabalos, kā arī jaunajās dalībvalstīs struktūrfondu mērķis ir nodrošināt IKT infrastruktūru pieejamību tur, kur tirgus to nespēj nodrošināt par pieņemamām izmaksām un pienācīgā līmenī, lai atbalstītu pieprasītos pakalpojumus. Struktūrfondi galvenokārt jābūt vērsti uz informācijas sabiedrības paplašināšanu, līdzsvaroti atbalstot IKT produktu un pakalpojumu pieprasījumu un piedāvājumu, kā arī uzlabojot cilvēkresursus. Ieguldījumu bilanci jāatspoguļo apgabalā pastāvošās atšķirības starp platjoslas pakalpojumu izplatību un platjoslas pārklājumu.

Pamatnostādnes par struktūrfondu izmantošanu attiecībā uz elektroniskajiem sakariem tika publicētas 2003. gadā¹⁵. Jaunais lauku attīstības fonds arī pievērsīsies uz nākotni orientētiem ieguldījumiem cilvēkresursos un jauninājumos, tostarp IKT attīstībā lauku apgabalos¹⁶. Lauku attīstības programmām var būt svarīga nozīme, nodrošinot piemērotas neliela mēroga vietējās infrastruktūras izveidošanu, lai piesaistītu ievērojamus ieguldījumus vietējām stratēģijām, kuras izstrādātas lauksaimniecības un pārtikas nozares potenciāla dažādošanai un attīstībai. Tikai tad tiks pilnībā panākts vēlamais daudzkrāsošanas efekts izaugsmes un nodarbinātības ziņā.

4. *pasākums.* Komisija 2007. gada pirmajā pusgadā organizēs konferenci, kurā pulcēsies IKT struktūru un lauku apgabalu pārstāvji. Tās mērķis būs labāk izprast lietotāju prasības lauku apgabalos un apzināt IKT potenciālu lauku apgabalu attīstībai. Jo īpaši tiks pievērsta uzmanība tam, kā lauku iedzīvotāji un uzņēmumi var izmantot uzlabotu IKT infrastruktūru un

¹⁵ Skatīt 13. zemsvītras piezīmi.

¹⁶ Komisija ir pieņēmusi Kopienas stratēģisko pamatnostādņu kopumu 2007.-2013. gadam (KOM(2005) 299 un KOM(2005) 304), nākamās paaudzes kohēzijas politikā un lauku attīstības programmās pievēršot lielāku uzmanību izaugsmei un darbībai.

platjoslas piekļuves radītās iespējas, kā arī sinerģijai starp struktūrfondiem un lauku attīstības fondu.

v) *Pieprasījuma apkopošana un iepirkums.* Neskaidrība par pieprasījumu ietekmē paredzamo atdevi no ieguldījumiem un kavē komerciālus ieguldījumus. Vietējās iestādes vislabāk spēj organizēt reģistrācijas sistēmu un novērtēt vietējo pieprasījumu, kas varētu parādīties tirgū. Ja kolektīvais pieprasījums kādā no apdzīvotajām vietām nav pietiekams, pašvaldības var apkopot pieprasījumu vairākās apdzīvotajās vietās.

5. *pasākums.* Komisija izveidos tīmekļa vietni, kurā rosinās labākās pieredzes apmaiņu un veicinās pieprasījuma apkopošanu. Tā darbosies kā centrālā informācijas platforma, kurā publicēs konkursu uzaicinājumus un nodrošinās vienotu labākās pieredzes apmaiņas sistēmu. Tādējādi tīmekļa vietne varētu kļūt arī par virtuālu tikšanās vietu piegādātājiem un vietējām pašvaldībām. Jo īpaši tīmekļa vietne ļautu saskaņot pieprasījumu pēc platjoslas pakalpojumiem reti apdzīvotos apgabalos, nosakot kritisko masu tehnoloģiskajiem risinājumiem, piemēram, satelītu tehnoloģijām, kas nodrošina plašu pārklājumu.

vi) *Mūsdienīgu sabiedrisko pakalpojumu izveides veicināšana.* Visas dalībvalstis atbalsta tiešsaistes sabiedrisko pakalpojumu attīstību. Novatorisku pakalpojumu attīstība savukārt rosina lietotāju pieprasījumu, tādējādi veicinot infrastruktūras izvēršanu. Mūsdienīgu tiešsaistes sabiedrisko pakalpojumu attīstība ir iedarbīgs līdzeklis, kas virza pieprasījumu pēc platjoslas pakalpojumiem.

6. *pasākums.* Aktīva politika dalībvalstu un reģionālā mērogā, kas vērsta uz pieslēguma nodrošināšanu valsts pārvaldes iestādēs, skolās un veselības aprūpes centros, radīs lietotāju kritisko masu, demonstrējot ar platjoslas pieslēguma palīdzību pieejamo pakalpojumu priekšrocības un tādējādi rosinot pieprasījumu. Komisija, izstrādājot e-pārvaldības rīcības plānu 2006. gadam, ņems vērā e-pārvaldības pakalpojumu rosinošo ietekmi mazāk attīstītos reģionos.

5. SECINĀJUMI

Plaši pieejama platjoslas piekļuve ir galvenais nosacījums mūsdienīgas ekonomikas attīstībai un svarīgs Lisabonas programmas aspekts. Eiropas Savienībai jāpastiprina centieni rosināt platjoslas pakalpojumu attīstību un veicināt to turpmāku izvēršanu, jo īpaši ES mazāk attīstītajos apgabalos.

Šajā paziņojumā visu līmeņu pārvaldības iestādes Eiropas Savienībā tiek aicinātas aktīvāk izmantot pieejamos līdzekļus un tehnoloģijas.

Dalībvalstis tiek aicinātas atjaunināt pašreizējās valstu platjoslas pakalpojumu stratēģijas, lai visām ieinteresētajām personām sniegtu papildu norādījumus. Šajos dokumentos var izvirzīt mērķus gan pārklājuma, gan izmantošanas jomā, balstoties uz aktīvu partnerību ar reģionālajām iestādēm un izpētīt sinerģiju starp alternatīviem finansējuma avotiem (valstu fondi, struktūrfondi, lauku attīstības fonds). Valstu platjoslas pakalpojumu stratēģijās arī jāizvirza skaidri noteikti mērķi pieslēguma nodrošināšanai skolās, valsts pārvaldes iestādēs un veselības aprūpes centros.

Komisija arī pārraudzīs un organizēs šo stratēģiju apspriešanu i2010 augsta līmeņa darba grupā.

Komisija turpinās pārraudzīt platjoslas pakalpojumu ģeogrāfisko digitālo šķirtni:

- a) analizējot visus „digitālās šķirtnes” aspektus gada pārskata ziņojumos par i2010 iniciatīvu un 2008. gadam paredzētās e-iekļautības iniciatīvas kontekstā;
- b) uzraugot platjoslas pakalpojumu attīstību jaunajās dalībvalstīs un ziņojot par to 2006. gadā.